

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištev (administracija) in ekspedicija na Donajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Poljanski nasip št. 48.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Ljubljanskega mesta državni poslanec gospod Josip Schneid pl. Treuenfeld

pred svojimi volilci dne 1. avg.

Zadnjič smo poročali o banketu, katerega so ljubljanski narodni volilci napravili v nedeljo svojemu državnemu poslancu. Naj sledi tu ves mikavni in izvrstni govor njegov.

Vit. Schneid je pričel svoj govor slovenski tako-le:

Gospoda moja! Zahvaljujem se slavnemu gospodu dr. Bleiweisu za skazano mi čast. Hvale in žvijo klicev, katere mi izrazujete, nikakor ne zaslužim. Storil sem le kakor vsak hrabri vojak svoje dolžnosti. Vaša hvala gre tim več našemu vodji grofa Hohenwartu. Iz Hohenwartovega delovanja sije prava ljubezen do domovine in do vladarja. Akoravno naša stvar ne bode premagala takoj, — premagala bode vendar le. Mi nimamo posebnih interesov, temveč vsi naši cilji so obrnjeni le na mogočnost in velikost države!

Zadovoljen sem in veseli me, ko stopam danes prvič javno pred Vas, da se Vam zahvalujem za veliko zaupanje, katero ste za časa mojega delovanja stavili v me. Ni mi treba še le zagotavljati Vam svoje tople želje, da sem se v vsakem oziru potegoval za pravice naše ljube skupne domovine. In poleg tega sem vedno dokazoval svojo nepremično vdanost za to lepo deželo, ter sem vedno ostal zvest svojemu lojalnemu mišljenju.

(Potem nadaljuje nemški.) Danes stojimo v boji med dvema megonima strankama. Zadnji

cilj obeh je isti: Ohraniti in povišati moč države. Meni se zdi nesramno natolcevanje, dvomiti nad tem in reči, da ta ali ona teh strank tega cilja sploh, ali da ga nima v prvi vrsti pred očmi. Ni ga volilnega okraja, ni jih volilcev v Avstriji, ki bi poslali izvoljenega moža, kateri bi hotel imeti kak drugačen političen cilj.

Razloček toraj ni cilj — in to je veselo — marveč v potih, po katerih greste stranki, in v pripomočkih, ki si jih izberete v dosego tega cilja. Liberalci hočejo prenehati in vedno vrniti razmere na vseh strokah države — kakor ste še le nedavno videli v kranjskem deželnem zboru, — in jaz mislim, da so za svobodo bolj zavoljo reformiranja, in za napredek bolj zavoljo sisteme nego zavoljo kake notranje potrebe. Se ve, da se morajo v postopovalstvu in upravi nagibati k centralizmu, po katerem jim je zavoljo njegove organizacije lažje izvršiti nameravane preuredbe. V sled tega delovanja na koncentriranje se morajo odpraviti vse ovire, katere stavijo stare tradicije, narodne raznoterosti in ljudstvene šege in mišljenje splošnemu poravnanju.

Gospoda moja! Duševno stanje 19. stoletja, vredba človeške družbe, čedalje večja ljubezen do starodavnega dandanes ne pripušča več, da bi se narodi, šege in pravice tako stopile, kakor so to o prejšnjih dobah nekatere države doseči mogle. Sicer je pa centralizem le memogredoča, začasna nastava liberalne stranke na boj, katera stranka je pred ne še davnim časom jadrjala pod avtonomično zastavo

in nam kot spomin nesrečne roke pustila občine, ki ne morejo obstati, in okrajne zastope. Ker je nezmožna doseči svoj dobri cilj, — pravi liberalna stranka cesarstvo v neprenehljiv prepir med razžaljenimi in škodovanimi strankami in nezadovoljnimi deželami, ne reši narodnega vprašanja in vzbuja vedne ustavne boje za pravice med deželami in cesarstvom.

Naša pota, gospoda moja, so druga. Konservativna stranka ima za sabo trdno sklenjeno množico ljudstva, ki nagle nervozne preuredbe in odprave postav, katerih se je navadilo, zadrževanja narodnega razvoja, boja zoper cerkev ne mara.

Ker smo konservativni, smo se postavili na temelj zdaj veljavnega ustavnega prava, katerega se bomo, akoravno ga je vstvarila nam nasprotna stranka brez nas in proti volji naši, zvesto in lojalno držali, dokler nas potreba narodov ne sili na postavnem potu predlagati prememb njegovih. Ker smo konservativni, morali smo se poganjati za to, da vsakemu narodu državopravno zagotovljene pravice do varovanja in gojenja jezika svojega vendar enkrat v dejanje stopijo, kajti nam je za to, da bodo vsi narodi v Avstriji zadovoljni.

Mi se borimo zoper materialistične nazore o svetu, protežirane po liberalizmu, po katerih se cepi ljudem strup dvomljivosti, nezaupnosti, ker smo prepričani, da se domoljubje in ljubezen do dinastije, požrtvovalnost in vdanost dajo vcepiti le po pravno-verski odgoji, nikakor pa ne po filozofičnih navodih.

Gospoda moja! Propad liberalnega stran-

Pijanec.

Našim ljudem podomačil Vilinski.

14. Klatež.

(Dalje.)

Zdravje si je zapravljal z neumerjeno pijačo. Kako je bil nekdanj krepke postave, vitke in brhke rasti, ravan kakor smreka, zdaj pa sklonjen in upognjen, prihljen! V srcu pa nosi jezo in greh, vse strasti pekla. — Tukaj je, brez utehe in tolažbe, brez upa in nade, brez poštenja in premoženja, brez ljubezni, tukaj je revež, siromak na duši in na telesu, zapuščen od Boga, zaničevan od ljudi. Pijanstvo mu gloje in spodjeda srce kakor gojusna črvad v drevesu stržen. Kdor bi ga bil videl, rekel bi bil in zarotil se: „Nak, tako pa ne, tega nas Bog varuj. Kakor gotovo je Bog v nebesih in kakor gotovo imam dušo v prsih, tako gotovo se bom varoval pijanstva, kakor živega ognja, kakor smrtnega strupa, kakor moreče kuge.“ Resnično, kdor želi srečen biti tukaj na zemlji, svojo dušo pa rešiti, naj se varuje pijanstva. Zgleduje naj se nad Jankom, ki je tako daleč padel; a kdo poreče, da ne bo še bolj globoko zagazil?

Janko se je klatil zdaj tudi zdaj ondi.

Nobeden ga ni hotel v službo vzeti, kdorkoli ga je poznal ali pa slišal o tem nesrečnem pijancu, vsakdo se je prekrizal, pa dejal: „tega pa ne v mojo hišo.“

Malopridnež stal je zdaj osamljen na kraji brezna svoje nesreče. Kamorkoli se je obrnil, povsod je bil odganjan. Ni vedel, kam bi se dejal, kamo bi krenil, na levo ali na desno — obupati mu je bilo. Sestradan in siromašen, da bi se ga bil kamen usmilil, jo zavije nazaj proti domu. Bolje pač ni mogel storiti, nego da se je vrnil k svoji ženi in k svojim otrokom. Bil je večer, Janko zelo utrujen in lačen, pa vendar še ni vedel, kaj bo jedel in kje bo prenočil. Ves božji dan si ni ust napravljal ne s skorjico kruha. Barbka ga ni mogla dohajati. Počivati je morala ali pa nasloniti se na kako drevo, tako je bila oslabiljena samega truda in stradanja. Na cesti je stal, ne vedoč, kaj bi in kam bi. Zmračilo se je že. Zvon se oglasi, angelovo čiščenje zvonil. Od daleč je čuti drdranje obloženega voza. Janko stoji nepremaknjen v hude skrbi zatopljen, od vsega sveta zapuščen, preziran in bolj ko najgrji berač, za njim pa mala njegova hčerka, postava, popolnoma utrujena in hudolačna. Dolgo premišljuje malopridnež, kaj bi začel, kaj bi de-

lal. Strašna misel mu šine v glavo — v veliki potrebi sem, v strašnem siromaštvu, lačen, žejen, truden, otrok mi lakote medli, kaj čem? Morebiti se vozi en sam človek, morebiti je bogat, ne bi mu škodilo, ko bi mi v tej stiski pomagal, denar pa moram imeti, moram, če mi ga z lepo ne da, ga bo pa s grdo. — Take misli so mu švigale po glavi. Janko se skrije za klanec, potegne klobuk na oči, zgrabi za gorjačo, kolu podobno, pa čaka voznika. Kakih petnajst korakov za sabo pa sliši, kako Barbka daru prosi od tujca:

„Milostni gospod, podelite mi majhen dar, za božjo voljo vas prosim, bodite usmiljeni! Danes še ničesar nisem jedla, pa ata tudi ne.“

Janko vidi, kako tujec dvigne bič, da bi dete ošinil, in kako se tujec grozi nad Barbko:

„Ti grda vlačuga, boš pustila na cesti ljudi na miru?“

Te besede so Janka zbodle, kakor bi ga bil v srce zabodel. Škripne z zobmi in krepko se ustopi. Ravno tam, kjer je on stal, se je vila pot v klanec in ljudje so ondi stopali z voza. Tako je storil tudi ta voznik, stopil je z voza, pa zraven šel. Blizu je že. Janka oblije mrzel pot, po vseh kosteh ga mrzlo spreleti. Že tukaj je voz. Hitro se zbere, se ohrabri,

karskega gospodarstva ni bil gol primerljivi. Moralo je propasti zavoljo raznoterosti narodnih in političnih interesov, ktere je hotelo potlačiti, ki se pa ne dajo zatreti, kakor resnica in pravica vse pretrajate in tudi strankarske vlade preživete. Toda zavoljo tega, ker je liberalno gospodarstvo svoj obstanek tako stransko postavno zavarovalo, ni mogla in še zdaj ne more konservativna stranka priti do ponosne gospodujoče večine in stopiti na mesto prejšnjega sistema.

To, gospoda moja, je bila zibel koalicijskemu (spravedljivemu) načelu. In če tam misel ne bi bila imela nobenega družega vspeha, ko tega, da je odpravila strogo strankarsko vlado, — že to je bila sreča za narode in nekako premirje v boji za interese.

Nasledki pa so bili vendar še drugi in veliko važnejši. Po koaliciji je našim nasprotnikom vpadla zavest mogočnosti, njih trjatve so postale pohlevnejše, in pretirane težnje so bile prisiljene podati se. To vidite jasno iz obravnav državnega zbora, iz tega, da se je liberalna stranka zdaj postavila le na stališče obrambe, da je presukala svoje predloge o reformah (prenaredbah), in da jej želje o „napredku“ manj živahno po glavi rojijo.

Tudi mi smo veliko skusili, marsikaj želj zatajili in ostri pojmi o nekterih rečeh so nekoliko mirnejši, hladnejši postali. Če nam bo namenjena zmaga, bomo — tega se nadjam — ostali konservativni. Zato je bilo zborovanje državnega zbora res rodovitno in koristno, plodú ni bilo malo, kakor se nam očita.

Prosim Vas, gospoda, nikar se ne varajte o težavah boja, ktere ga imamo še bojevati in ki bo moral še dolg biti! Z velikanskimi duševnimi in materijalnimi močmi delujoče dunajsko časnikarstvo ruje s pomočjo velike politične in znanstvene zarote prav zagrizeno zoper nas. Veliko bogatinstvo je v zvezi z našimi nasprotniki, ker od njih se nadja varovanja svojih interesov. Razen tega nas nadlegujejo in nam škodujejo še nesramni in denuncijatorni napadi brezimenskih podkupljenih časnikarskih pisunov. Ljudstvo slepe o naših namerah na tak način, da za to ne najdem pravega parlamentarnega izraza. Saj mi nismo nazadnjaki, v Avstriji pa tudi ni politikarjev, ki bi se po-

ganjali za to, da se nekdanja fevdalna uprava zopet uvede.

Pa vkljub našim nasprotnikom in njihovim močnejšim pripomočkom bo moč stvari, ktero mi zastopamo, slednjič morala prodreti do zmage, ker se poganja za moč cesarstva s tem, da hoče zadovoljiti njegove volilce. Ta zmaga ne pomeni pokončanja nasprotnikov, ne proskripcije, ne političnega mučenja, ne preganjanja drugače mislečih. Vkljub britkim skušnjam se ne bomo dali zapeljati do tega, da bi enako z enakim povračali.

Na gospodarskem polju bomo skušali s silo pridobiti mobilni (premakljivi) kapital po primeren načinu — ne brigaje se za upor ljudi, ki so državo že pozabili. Prizadevali si bomo, ustaviti strašno množico se propadanje posameznih gospodarstev delavnih ljudi. Prav trdo bomo stopili na noge oderuštvi in molčenju ljudstva po špekulativnih družbah in ne bomo se dali motiti po sofisticiranih doktrinah. Držeč se državnih nazorov, veličastnost in mogočnost cesarstva neprenehoma pred očmi, bomo to svojo prvo in najsvetejšo težnjo vsaki čas pokazali s požrtvovalnostjo in vdanostjo do cesarstva, pokornostjo in zvestobo do cesarja.

Takih nazorov, takih namenov sem deloval dozdej, bom deloval odslej in svest sem si, da se moji gospodje volilci v tem popolnoma strinjajo z mano.

(Slovenski konča svoj govor tako:)

Gospoda moja! Upajmo v prihodnost! Ne dnevi in tudi ne meseci ne odločujejo dolgotrajnih bojev. Moč naša bode ustrajala tako dolgo, dokler boste imeli zaupanje v svoje poslane. Stvar, za ktero smo se možato potegovali, je gotovo dobra in sveta.

Zatorej vzdignem svojo čašo, ter kličem: Živi bela Ljubljana, živili vrli prebivalci mesta ljubljanskega!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 4. avgusta.

Poljaki so zelo nezadovoljni z novo zemljišno vpenitvijo, ter so hoteli poslati že deputacijo k cesarju, da se o tem pritoži. Dobili pa so bojda migljev z Dunaja, da bi taka

deputacija nič ne opravila, tedaj so ostali doma. Med Poljaki in Rusini raste še vedno razdraženost, največ zato, ker hočejo Poljaki popolnem odriniti Rusine pri sprejemu cesarja.

Nemškutarski listi so začeli zopet ščuvati zoper **Južno Dalmacijo**, ker imajo tam posebno brambovsko postavo in jim ni treba vojakov za redno vojsko dajati. To pa centraliste peče, in bi najraje videli novo vojsko zoper Bokeze. — Neki Pulszky na Ogerskem se ljuto jezi na federalizem v naši polovici države, ter pravi, da mora posledica federalizma biti personalna unija (osebna zveza) z Ogersko tako, da se bo Ogerska popolnoma od nas ločila, samo kralja bo imela istega, namreč našega cesarja. Tudi pravi, če se hoče Bosna anektirati, da mora samo po sebi nastopiti personalna unija.

Na **Českem** bodo ustanovili v kratkem tri obrtniške šole v českem jeziku.

Na **Moravskem** se ima sklicati v kratkem nemški „parteitag“, kjer se bodo posvetovali, kako bi se dali Slovani še dalje v sponah in sužnosti obdržati.

Vnanje države.

Gladstone je precej nevarno zbolel. To je zelo sitna stvar in nesreča za Jugoslovane, ker ravno Gladstone je Turke najbolj v kozji rog gonil, ter je bil pripravljen, celo vojsko začeti s Turčijo, ako bi se ne vdala in ne odstopila Grkom in Črnogorcem, kar je določila berlinska konferenca. Tisti, ki mislijo in upajo, da bi po smrti Gladstona prišla zopet Tory-stranka na krmilo, motijo se močno; kakor se piše iz Londona, nima ta stranka za zdaj nič upanja; za Gladstonom bo prišel Hartington ali pa Granville, oba sovražnika Turčije, čeravno ne tako odločno.

O shodu v Ischlu, kjer se snidejo naš cesar, potem cesar Viljem, srbski knez in rumunski knez, ugibajo časniki to in ono. Najbrž se bodo razgovarjali, kako urediti turške dežele, če bi bolni mož (Turek) umrl.

Nesramna poželenja **Lahov** po naših slovenskih deželah še ne prenehajo. Nedavno še je izrekel nek imenitni laški državnik, da mora imeti Italija „natorne“ meje, not do Triglava in dostojne in morsko luko v Adriji

stisne pesti, ter skoči izza ovinka s povzdignjeno gorjačo in zaupije:

„Dajte! dar dajte! tristo h... če ne daste! jaz sem v veliki potrebi!“

Tujec odskoči na stran, Janko pa še enkrat zaupije z grmečim glasom:

„Ne obotavljajte se, dajte mi denarja, hitro, prec, če ne — vas bom — primoral!“

„Tri sto vragov“, upije tujec, „od kedaj je pa taka navada pri nas, da berači tako nesramno beračijo!“

„Denarja! denarja!“ kriči napadnik srdito, „če ne, vas zmlatim z gorjačo!“

Voznik se vmakne za dva koraka nazaj, hitro izvleče samokres, ga nameri v Janko in kliče: „Zdaj pojdeš pa ti z vragom, ti razbojnik!“

Z enim skokom skoči Janko knjemu, ga mahne po desnici, samokres pade na tla, ga prime z levico za goltanec, dvigne z desnico gorjačo, ga davi in tre, in se bori z voznikom na življenje in smrt.

Med tem priteče uboga Barbka; kakor iz sebe gleda premek in pretep, potem pa upije, kolikor more:

„Oče! za božjo voljo, oče! varujte se. Oče,

na vešala bote prišli, oče, varujte se uboja! O Marija pomagaj! o Kriste usmili se!“

Otrok skoči med bojevalca, narazen ju vleče. Voznik je že stokal in pene tščal, tako ga je davil potepuh. Barbka se upre z vso močjo ob očeta, da jih nazaj odrine. Jezno se Janko obrne proti njej, dvigne gorjačo, da jo mahne, pa vanjo zakriči:

„Barbka, ti preklet otrok!“

Klobuk mu pade z glave, mesec posije izmed oblakov in razsvetljuje žalostni prigodek. Tujec pristopi za stopaj bliže pa reče:

„O, kaj ti? Janko, ti Prašnik? Kaj taka je s tabo? kaj tako daleč si jo prignal?“

Janko obstane kakor štor, zija v tujca in reče naposled: „Grabež, kaj si ti?“

„Jas sem, Janko, jaz. Lepo si me preplašil in nahrvalil s tvojim kolom. I, tri sto vragov, kaj pa delaš todi? i kaj si res tolovaj?“

„Nisem, hvala Bogu“, reče potepuh, se prime za ledja in po sapo gre, „nisem še, a za dlako je manjkalo, pa bi bil.“

„I, seveda“, reče smeja kupec, „i kaj te je privedo tako daleč? Le za en las je manjkalo, da te nisem ubil kakor divjega mačurja, pa bi bilo po tebi. Ali potlej bi mi bilo

žal, pa strašno žal, da sem ubil veselega Janka. Močan si pa kakor medved, škoda za te, Janko, to ti ne pojde izpod rok; lahko bi se preživel bolj pošteno.“

„I, kako pa, kako?“ bara Janko osramoten. „Dela ščem, a ljudje ga ne dajo. Saj sem pripravljen delati, garati, trdo se ubijati, a dela ni, ne dobim ga.“

„Janko, le tiho bodi, pride čas in s časom tudi še kaj družega, dosti dela se bo našlo. Čas, ta je, ki spametje človeka. Jaz ti bom pomagal, kakor sem ti obljubil, veš takrat, ko smo bili zadnji pot skupaj.“

„Bodi Bog zahvaljen“, vsklikne Janko veselo, „vendar imam še enega prijatla na svetu, o, dragi, ljubi moj Grabež, čaj, da te objamem.“

„Za zdaj pusti objemanje, do prve krčme imava še dve uri; moj šarec ne sme postajati, moram na mejo, sem se bil precej zakasnil.“

Kupec pobere samokres, gre k vozu z Jankom po Barbko in pravi:

„Tukaj sem-le, zraven mene sedi, Janko. Ti dekle pa tu-le, na zaboj, ti golobčica, ti si vrlo dekle, danes si mi rešila življenje. Tvoj oče se ni norca delal in ko bi tebe ne bilo, bi me bil semlatil brez usmiljenja kakor slamo.“

(Trst). Naši bralci se bodo spominjali še našega članka, kaj mislimo o teh „natornih“ mejah. Da bi Lah Avstrijo lože prevarili, prigovarjajo jej, naj gre dol na Turško novih dežel iskat za odškodovanje; pa mi upamo, da naši avstrijski državniki ne bodo slovenske dežele raztrgati pustili. Slovenci, bodimo pazljivi, složni in energični! Lah nam je že požrl beneške Slovence, več mu ne damo!

Z Afganci imajo Angleži svoje težave. Piše se, da bi nastala velika nevarnost za Angleže, ako bi se hitro umaknili z Afganistana, ker potem bi divjaki še več poguma dobili, za Angleži v Indijo prihruli, in potem bi se znala še Indija zoper Angleže vzdigniti. Govori se v Berlinu, da ste se Anglija in Rusija pogodili tako, da bo Rus Angležu v Aziji pomagal, Anglež pa se zaveže, da ne bo branil Turka, ampak še pomagal, da se turška država razdrobi, in slovanski narodi na Balkanu osvobodijo. Kaj je na tem resnice, še ne vemo.

Domače novice.

V Ljubljani, 5. avg. usta.

(„Slovenec“ pred okrajno sodnijo.) Na tožbo g. Vavrečka, predstojnika „liedertafeljev“, morala sta se včeraj pred okrajno sodnijo zagovarjati g. Jurčič za „Slov. Narod“ in g. Haderlap za naš list, zaradi prestopka § 21 tiskovne postave, ker nista sprejela popravka omenjenega človeka o zadevi izleta „liedertafeljev“ na Šmarno goro. G. Jurčič kot pooblaščenec vrednika g. Armiča, je želel biti prvi zaslišan, ter se je s tožnikom dobro metal, tako da se je ta slednjič vdal, ter privolil, da sprejme „Slov. Narod“ tak popravek, kakor ga je g. Jurčič pred sodnijo sam sestavil, in na to je bil vrednik „Slov. Naroda“ oproščen. Potem je prišel naš vrednik na vrsto. On je prostovoljno ponudil podoben popravek, kakor ga prinese „Sl. Narod“, toda g. Vavrečka imel je na našega vrednika posebno korajžo in ni hotel o nobeni pogodbi nič slišati. Po dolgem razgovoru in brezuspešnem posredovanji g. sodnika morala se je stvar rešiti z razsodbo, ktera se glasi: Vrednik gosp. Haderlap je popolnoma oproščen, g. Vavrečka pa je obsojen, plačati sodnijske stroške. Po

Barbka tiho sede in srce ji je močno bilo od prestalega strahu.

Moška sta molče sedela drug poleg drugega. Vsak je imel svoje misli o tem, kar se je bilo ravnokar dogodilo. Naposled pa izleče kupec svojo pipo, jo nabaše, ukreše ogenj in ko si jo užge, reče Janku:

„I, Janko, povej, kako se ti je kaj godilo, odkar se nisva videla, že tako dolgo ne. Spraševal sem ljudi, tega pa unega, a vselej zastonj, nobeden mi ni vedel nič povedati, kako je kaj Prašnikovemu Janku. Kaj te je danes sem prineslo? Kaj si počel tako dolgo časa? I kaj pa tvoja žena? No, kako pa, da si tako tih, tako molčeč? Na, vidiš, tukaj je čutara, le odmaši, pa dobro potegni, da se ti grlo namoči in jezik razveže. V torbi je tudi še en kos ali dva klobase pa nekaj kruha; na, to pa Barbki daj, Barbka bo tudi lačna. Tako je prav, le potegni, le še, no vidiš, zdaj mi pa lepo povej, vse tako po vrsti kakor so hiše v Trsti, kaj dela oné, se reče, tista stara zakupnica, tisto babše, skupo kakor ne vem kaj, sem hotel reči, zakaj neče tako dolgo strepetati, zakaj se že ne stegne, da bi ti sedel v tisto toplo gnjezdo?“ (Dalje prih.)

tem takem odpade za nas tudi popravek. G. Vavrečka je uložil pritožbo na deželno sodnijo, tedaj še ne bo miru. Za danes zabilježimo to oovo, sijajno zmago „Slovenčevu.“

(Za častne občane) je izvolila si občina Krešnice grofa Taaffeja, deželnega predsednika gosp. Winklerja in gosp. dr. Jan Bleiweisa.

(„Turški list“) ki je po begu Hans Kraussa prišel v roke znanega nekdanjega urednika Müllerja, krčmarskega godca, ki za par grošev gode vsakemu „Naprej“, dokler ta hoče, — ta ščufarski list, kterega zdaj zaklada konstitucijsko društvo, preceja z veliko jezo, a majhno spretnostjo vit. Schneida govor pri banketu. Kar pše, so le pleve, nič družega, toraj zlobudra tudi ni zavračanja vredna, ker je razvidno, da pisalec Schneidovega govora še razumil ni, tako daleč ne sega njegov um. To kaže najbolj zadnji stavek, v kterem se pisun čudi, kako da se vit. Schneid ni lotil tudi „nemškutarjev“ in „tujcev“ pri nas, in da je morda ta predmet prihranil si za kak drug banket. Na to bodi odgovorjeno buteljnu, da se vrabci ne streljajo s kanoni; g. vit. Schneid leta više, ne bo se tako nizko spustil, da bi v svoje politične kombinacije jemal tako majhne ljudi, čez ktere se lahko stopi in ktere bo prvi količjak ostri piš na vse vetrove razpihal. „Leo non capit muscas.“ — Resnica je da si je vit. Schneid — kakor prej že po svojem delovanji v državnem zboru spuščovanje, tako zdaj s svojim govorom pridobil srca vseh, ki so ga slišali. Tega „ljublanski butelj“ ne bo vtajil niti preobrnil.

(Deželni predsednik gosp. Winkler) se vrne danes s svojo častito rodovino z Dunaja nazaj. Nadjamo se, da bo zdaj vendar nekoliko trje na noge stopal našim predrznim nemškutarjem, ki so tako očitno napoti pomirjenju prebivalstva.

(„Laibacherica“) se poboljšuje. Priobčila je vit. Schneida nemški govor skoro ves, le malo je bil pristrižen, ker Leona še zmiraj krč prijema, kedar bi moral pustiti v list kaj, kar je nasprotno njegovemu nemškurskemu mišljenju; tudi je prinesla poročilo o „besedi“ v čitalnici na korist Dolenjcem, kar je tem bolj čudno, ker takih poročil, vzlasti ugodnih, mi že skoro ne pomnimo. Bo že šlo počasi, nazadnje se bo Leo še v čitalnico zapisal.

(Vabilo k petindvajsetletnici) katoliške družbe rokodelskih pomočnikov v Ljubljani. Program: Soboto 7. avgusta: Ob 1/2 9. uri zvečer: Pozdravljenje tujih gostov v družbinah prostorih (Knežji dvor). V nedeljo 8. avgusta: Ob 1/2 8. uri zjutraj: Zberejo se vsi deležniki svečanosti v družbinah prostorih, kjer se družbine znamke, jedilni in vozni lističi proti plači oddajajo. Red spreveda: 1. Deputacije društev iz Maribora, Zagreba, Celovca, Inomosta, Gradca in Dunaja; 2. Ljubljansko društvo rokodelskih pomočnikov. Ob 1/2 9. uri: Vhod v nunsko cerkev. Društveniki ostanejo pri svojih zastavah; častni udje in pokrovitelji zasedejo prve stole na listovi strani. Pridiga, slovesna sv. maša, Te Deum. Po dokončani službi božji gre spreved v isti vrsti z godbo skozi Šelenburgove in slonove ulice, po Marijnem trgu in frančiškanskem mostu, skozi špitalske ulice, po mestnem trgu in Hradecki-jevem mostu in čez Turjaški trg v družbine prostore nazaj.

Ob 1/2 uri: Skupni obed v čitalnični restavraciji. Prostore pri mizah bodo róniki odkazali. Ob 8. uri zvečer: Slavnostna beseda z govori in petjem v čitalnični dvorani. — Potem zabava s petjem in godbo. Pondeljek 9. avgusta: Ob 6. uri se družba z gosti s posebnim vlakom odpelje v Bled. Ob 9. uri služba

božja za umrle pokrovitelje, ude in dobrotnike društva v cerkvi na otoku. Vožnja po jezeru, ogledovanje okolice itd. Ob 7. uri zvečer se vsa družčina s posebnim vlakom zopet v Ljubljano povrne. — Le povabljeni p. n. gg. gostje in z društveno znamko okinčani udje se morejo udeležiti zabav.

Razne reči.

— Toča. S Kresnic poleg Litije se nam piše: 21. julija ob štirih popoldne je strašno škodo naredila toča in vihar, — štiri toče so tehtale en funt, — pobila je vse gladko, pšenico, oves, proso, fižol, deteljo, zraven tega je na šoli vso opeko, na cerkvi in farovžu pa vse škrlj zdrobila; nov kozolec je vihar podrl in silno veliko drevja, zverine, tiče pa toča potolkla. Naliv s hribov je prst odnesel i. t. d. Revščina bo silno velika, ker je bila tudi želani toča potolkla, zaslužka nobenega, ljudstvo je tukaj sploh prav revno. — Zato se prosi za mile darove, da se zadetim z obupnosti hitro in izdatno pomaga.

— Toča. Z Rateč na Gorenjskem se nam piše: Danes 31. julija zjutraj ob 1/2 6. uri se je tukaj vsula toča in je Ratečanom čisto vso poljščino v 1/4 ure pokončala. Debelejša je bila kakor prav debeli orehi. Take toče tukaj nihče ne pomni. Pri več hišah so bila na enkrat vsa okna zdrobljena. Samo pri oknih je naredila več kot 100 gld. škode, vso škodo pa cenijo na 5000 gld. Ljudje pravijo, da so vzrok gosp. župnik, da je toča pobila, ker so takrat spali, tedaj niso vedeli, da gre toča, da bi jo bili v zavrnil Mangart, kjer nima kaj pobiti.

Deželni zbor kranjski.

Zadnja (štirnajsta) seja 13. julija.

(Konec.)

Poslanec Klun zopet vpraša, kdo z Rimom direktno dopisuje od narodne strani in ali se bode uvedel slovenski jezik na večrazrednih nemških šolah v Kočevji.

Poročevalec baron Apfaltrern govori prav zaničljivo in gosposko za odsekov predlog in zahteva, da bi se g. Svetec zavoljo besedi o škiljenji v Nemčijo pokaral. Svetec pravi, da to ne velja zbornici, nego Schönererjevem nemcem, in zahteva še enkrat, naj se narodnjakom dokaže, da so z Rimom v dopisovanji.

V specijalni debati govori poslanec Detelja: Jaz bodem tudi napravil nektare opazke, ali, kakor g. baron imenuje naše govore, se „izbljuval“ (ekspektoriral). Čudim se, da se jemlje želje narodove za razlog v tem slučaju, ko gré za uvajanje nemščine v naše ljudske šole. Želje narodove so gospodje one stranke dozdej popolnem v nemar puščali, in so to posebno sijajno dokazali pri obravnavah sedanjega deželnega zbora. Ko je šlo za odkup bire, gospoda, ali ste se tedaj kaj ozirali na „želje naroda“? Nikakor ne! Po izjavah večine občin dokazano zahtevanje niste imeli ovreč z ničemer drugim, nego s puhlimi frazami, kajti stvarnih argumentov smo pogrešali. Vam se pač lahko očita s pesnikom: „Was man den Geist der Zeiten heisst, es ist der Herren eig'ner Geist!“ Čuli ste in veste, da ljudstvo noče odveze bire, a nasprotno, da želi, da bi se omejila svoboda ženitovanja. Tu se izgovarjate samo z izrekom: To terja čas! Jaz pak vseskozi podpiram predlog poslanca g. Svetca, a ne rečem ničesa več, ker sem osvedočen, da je pri vas vsaka beseda zastonj in res smelo rečem, da tu veljajo besede velikega italijan-

skega pesnika: „Lasciate ogni speranza Voi chi entrate!“ (Pohvala).

Večina je že zopet kar tajno nasvetovala konec debate. Vpisana govornika sta od narodne strani še poslancu Navratil in dr. Zarnik. Prvi prepusti besedo dr. Zarniku, ki pravi: Mene in vso mojo stranko iz srca veseli, da je današnji g. poročevalec (baron Apfaltrern) odkrito povedal, da on in njegovi somišljeniki v deželni zbor zastopajo nemško stranko in da je zaradi tega vsako sporazumljenje s to stranko in z nami popolnem nemogoče. Ud gosposke zbornice baron Hübner je rekel, da je prehodil skoraj ves svet in da je videl ter izpoznal, kako se daje o vsakem vprašanju debatirati, kompromise delati itd., da pa je samo eno vprašanje, o katerem ni nobenega kompromisa, in to je ono o jeziku in narodnosti, o čemer imajo za se povsod le samo člani vsacega naroda odločevati.

Današnja večina deželnega zbora ima zatoraj jedino pravico odločevati za Kočevje in za Belo peč (Weissenfels), a nikakor ne za naše slovenske šole. Prejšnjemu deželni zboru in odboru ni prišlo nikakor na misel, da bi bil sklenil, naj se Hočevarji zaradi Slovencev učé slovenskega jezika, a današnja večina in nje deželni odbor silita vedno, da bi se uvedel nemški jezik v slovenskih šolah zaradi Nemcev. V Švici, kamor — kakor znano, zahaja vsako leto mnogo tujcev, v deželi, kjer ljudje po mnogih krajih tako rekoč le o tujcih živé, je v ljudskih šolah povsod le učni jezik domač in ne tuj. Sicer pa tu velja izrek: „Principiis obsta!“ Ako bi se narodni poslanci danes ne upirali temu predlogu, bodo gospodje nasprotniki prišli drugo leto gotovo s predlogom, naj se nemški jezik uvede tudi v enorazredne ljudske šole.

Na Koroškem je v čisto slovenskih krajih učni jezik izključno samo nemški, in deželni šolski svet koroški je sklenil obdariti učitelje, kateri najbolj uspešno ponemčujejo. Na Štajarskem, kjer skupaj stanuje 400.000 Slovencev, je nemški jezik učni jezik v vseh enorazrednih šolah. Pri nas na Kranjskem, kjer je 96% Slovencev in le 4% Nemcev, so gospoda nekoliko skromnejši in hočejo uvesti nemški jezik le v večrazredne ljudske šole. Boj, katerega mi bijemo, je boj za Slovanstvo, ki se bje že dolgih 1000 let, in ako bi seja današnja trajala tudi vso noč, bi narodne poslance ne oviralo najmanjše, da bi se upirali ponemčevanju.

Poročevalec baron Apfaltrern arogantno pravi, da bodo narodni poslanci pač dovolili, če večina ukrene, kar se njej zdi primerno, ker večina tudi ima besedo. Za slovenski jezik, ali kakor ga on vedno imenuje, za „kranjski“ jezik, pravi, da je v šolah dovolj skrbnjeno, in zatorej da je prav, da se učiti tudi nemščina. Poslanec Klun, ki je trdil, da bi za Notranjce bilo koristnejše učiti se laškega, nego nemškega jezika, očita neprijaznost do Avstrije. Potem se še nekoliko zaletava v dr. Zarnika, dr. Vošnjaka in poslance Deteljo, rekoč jim: Ko bi nemški ne znali, bi ne bili tukej.

Poslanec Klun ugovarja temu, da bi bil tisti, kdor želi, da se Slovenci učé italijanskega jezika, kriv — veleizdaje. Italijanski jezik je bil ravno tako ravnopraven v Avstriji, kakor drugi jeziki. Naposled zopet vpraša govornik, ali se bode slovenski jezik uvedel kot učni predmet na večrazrednih ljudskih šolah v Kočevju.

Baron Apfaltrern na to odgovor dolžan ostane. Pri glasovanju se predlog g. Svetca s

14 proti 19 glasovom zavrže, a sprejme se predlog odsekov.

Baron Apfaltrern poroča še o raznih družih oddelkih poročila deželnega odbora, in končno nasvetuje: naj se deželni odboru za poročilo o svojem delovanju, ktero je zelo izvrstno, izreče največja in najgorkejša zahvala.

Pri točki o odpravi slovenščine in notranjega uradovanja deželnega odbora in vpeljavi same nemščine, se oglasi dr. Zarnik rekoč: Po sklepu deželnega zbora dné 21. oktobra 1869 imel je biti tudi notranji uradni jezik pri deželnih uradih izključno slovenski. Ta sklep ni bil odpravljen s sklepom deželnega zbora dné 16. oktobra 1878, kajti ta samo določuje, da bi se uredil uradni jezik „enolično in enostavno.“ To pa je na Kranjskem gotovo slovenski jezik, kateri je bil prej po sklepu deželnega zbora uveden v deželne urade. Ker tedaj s sklepom dež. zbora dné 21. okt. 1869 prejšnji sklep deželnega zbora ni bil ovržen, je deželni odbor s tem, da je uradovanje predružil in slovenski jezik iz deželnih uradov izrinil, meje svojega delokroga prekoračil. Predloga ne bode nobenega stavil, ker to smatram za potratno časa.

Dežman hvali ta vkrep deželnega odbora in se poteza za nemščino, brce dajajoč „nerazvitemu“ slovenskemu jeziku.

Poslanec Klun zavrača predgovornika in pravi, ako se slovenski jezik nikoli ne uvede v urade, zanj gotovo ne bode nikdar sposoben. To je ravno tako, kakor bi se kdo hotel na suhem učiti plavati. Sicer pa je nemški uradni jezik strahovito barbaričen.

Dr. Vošnjak pravi: Dežman je trdil, da so zdaj popolnem ponehale pritožbe slovenskih poslancev o jezikovi stvari v državnem zboru. G. Dežman menda, odkar več ne sedi v državnem zboru, ne bere niti poročil o njega obravnavah, kajti sicer bi imel vedeti, da so bile o dveh mojih resolucijah zelo ostre debate. Z odgovorom velespoštovanega g. predsednika deželne vlade smo mi res zadovoljni. A jaz sem odgovor morda bolje razumel nego li g. Dežman. Prav važno v njem je bilo, da smo izvedeli, kar so poročala vladi okrajna glavarstva. Koliko je resnice v teh poročilih, bode vlada že priliko imela prepričati se, in če bode hotela, bode lahko videti, v koliko se to, kar se je poročilo, tudi dejanski vrši. Obravnave za justične in finančne urade še tekó in razumljivo je, da vlada ne more na hip popraviti, kar je bilo 20 let zavoženega. Mi vemo, da ima sedanja vlada namen, vsem narodom v Avstriji biti prav čna, zatorej nas današnji odgovor g. predsednika deželne vlade ni nič iznenadil. Če se našemu jeziku vedno hoče pot v urade zapirati, potem v istini ne vem, kedaj bode, po mnenji gospodov nasprotne stranke, za urade „sposoben“. Težko da bi bil nemški jezik prišel kedaj do svoje današnje „sposobnosti“, ako bi kakor prej bila v uradih sama latinščina. Vsakako pa trdim, da je naš jezik močno napredoval posebno od tedaj, ko je bivši slovenski pesnik g. Dežman pel svoje „Proklete grablje!“ (Živahna pohvala in smeh.) S tem je bil dnevni red končan. O sklepu deželnega zbora smo že prej poročali.

Javna zahvala.

Dne 3. t. m. smo križev pot, ki ga je za Preško cerkev izvrstno in umetno slikal domači umetnik gosp. Fr. Tomec, s Šentvida pripeljali v našo cerkev. Častitogospod župnik A. Potočnik in gosp. kaplan Fr. Marešič sta slo-

vesni sprevid jako krasno vredila in sploh lepo vodila, za kar obema prirčna hvala. Hvala pa tudi Šentviškim fantom, ki so tako vbrano pritrkovali in s streljanjem povečevali slovesnost. Slednjič prirčna hvala častitemu župniku Preškemu, gosp. L. Alešu, ki toliko za božjo čast stori. Več o res umetniškem delu gosp. Fr. Tomca še pride.

V Medvodah 4. avgusta 1880.

Nik. Jamnik.

Javna zahvala.

Vsem svojim kolegom in bivšim sošolcem, ki so se mene o priliki naše desetletnice v Celji v moji boleznii tako blagodušno in plemenito spomnili, izrekam tukaj svojo najiskrenejšo zahvalo, posebno dragemu g. Vovšku, ki se je za mene toliko potrudil. Da se kmalo vidimo v boljšem zdravju!

Jože Brezovar,
v Lanišči, Istra.

Izurjen organist,

ki je posebno dobro izurjen v koralnem in figuralnem petji, ter je zmožen tudi na gosli igrati, in je Ceciljansko-orgljarsko šolo v Ljubljani tri leta obiskoval, ter jo z dobrim uspehom dovršil, išče službe; sprejme tudi službo cerkvenika.

Pisma naj se pošiljajo vredništvu „Slovenca.“ (1)

V katoliški bukvarni

v Ljubljani, stolni trg, št. 6, se dobivajo sledeče nove in priporočila vredne knjige:

Fr. Selbst, Der kathol. Kirchengesang beim hl. Messopfer 90 kr.

H. Koneberg, Der hl. Benedikt 21 kr.

E. Fischer, Schule, Kirche und Haus 20 kr.

W. Schenz, Zwei Bücher des hl. Anselm v. Canterbury, ry. Warum ist Gott Mensch geworden 72 kr.

Wander, Karte von Mittel-Europa 20 kr.

Manning, Cardinal, Die vier grossen Uebel unserer Tage 60 kr.

Priporočajo se dalje za šolska in druga darila:

Slomška zbrani spisi. I. Pesmi 90 kr. II. Basni, prilike in povesti 1 gl. 20 kr. III. Živopisi 1 gl. 30 kr.

Podučne in kratkočasne povesti:

Genovefa, Evstahija, Nedolžnost, trdo vezano po 35 kr.

Keržič, Izgledi bogoljubnih otrok I. in II. del po 40 kr.

Zupančič, Dušna pomoč II. in III. nevezan po 40 kr.

Zupančič, Duša popolna, IV., vezane v usnji 90 kr.

Zaduži se priporočajo razne in najlepše podobe v mali in veliki obliki, molitveniki slovenski in nemški; molniki itd.

Sprejemajo in kolikor mogoče se naglo izvršujejo vsa naročevanja na katoliške liste podučnega in zabavnega zapopadka, kakor n. pr. Hausschatz, Alte u. neue Welt, verschiedene Kirchenblätter itd.

V katoliški bukvarni

je ravnokar na svetlo prišla ter je vedno v zalogi

„Oče naš“

60 cm. visoka in 46 cm. široka podoba.

Cena 80 kr.

Predg vor in vsaka prošnja posebej je lepo izpeljana v alegoričnih podobah, ktere služijo v venec okoli tiskanih, raznobarvenih prošenj „Očenaša“. Podoba s primernim okvirjem je lep kinč za vsako sobo; ker je prva v slovenskem jeziku in cena ne previsoka, se priporoča posebno za darila o raznih prilikah.

Naročuje se in ob enem denar pošilja naj cenejše po nakaznicah. (3)

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.